

Lieta C-178/21

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2021. gada 22. marts

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Ravensburg [Rāvensburgas apgabaltiesa] (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 9. marts

Prasītāji:

GL

DV

UK

Atbildētājas:

Volkswagen AG

Audi AG

Audi AG

Pamatlietas priekšmets

Pārveidošanas ierīces dīzeļdzinēju transportlīdzekļos – Zaudējumu atlīdzināšana – Ieguvuma no lietošanas atskaitīšana par transportlīdzekļa faktisko lietošanu – Tiesneša, kas izskata lietu vienpersoniski, tiesības lūgt prejudiciālu nolēmumu

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Direktīvas 2007/46/EK 18. panta 1. punkta, 26. panta 1. punkta un 46. panta, skatot tos kopsakarā ar Regulas (EK) Nr. 715/2007 5. panta 2. punktu, mērķis ir arī aizsargāt mehānisko transportlīdzekļu individuālo pircēju intereses?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- 2) Vai tajās ietilpst arī transportlīdzekļa individuālā pircēja intereses neiegādāties transportlīdzekli, kas neatbilst Savienības tiesību prasībām, it īpaši neiegādāties tādu transportlīdzekli, kurš ir aprīkots ar neatļautu pārveidošanas ierīci Regulas (EK) Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta izpratnē?

Neatkarīgi no atbildēm uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu:

- 3) Vai tas ir pretrunā Savienības tiesībām, ja pircējs, kas, to nevēloties, ir iegādājies transportlīdzekli, kuru ražotājs ir laidis tirgū ar neatļautu pārveidošanas ierīci Regulas (EK) Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta izpratnē, pret transportlīdzekļa ražotāju var izvirzīt civiltiesiskus, no delikta izrietošus prasījumus par zaudējumu atlīdzību, it īpaši arī prasījumu par pirkuma cenas, kas samaksāta par transportlīdzekli, atmaksu, pretī nododot transportlīdzekli un īpašumtiesības uz to, izņēmuma kārtā tikai tad, ja transportlīdzekļa ražotājs ir rīkojies ar nolūku un pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem?

Ja atbilde ir apstiprinoša:

- 4) Vai Savienības tiesībās ir prasīts, lai transportlīdzekļa pircējs pret transportlīdzekļa ražotāju varētu izvirzīt civiltiesisku, no delikta izrietošu prasījumu par atlīdzināšanu jebkuras tādas transportlīdzekļa ražotāja vainojamas (aiz neuzmanības vai ar nolūku īstenotas) rīcības gadījumā, kas ir saistīta ar tāda transportlīdzekļa laišanu tirgū, kurš ir aprīkots ar neatļautu pārveidošanas ierīci atbilstoši Regulas (EK) Nr. 715/2007 5. panta 2. punktam?

Neatkarīgi no atbildēm uz pirmo līdz ceturto prejudiciālo jautājumu:

- 5) Vai tas ir pretrunā Savienības tiesībām, ja saskaņā ar valsts tiesībām transportlīdzekļa pircējam ir jāatskaita ieguvums no lietošanas par transportlīdzekļa faktisko lietošanu, ja tas no delikta izrietošas zaudējumu atlīdzināšanas ceļā pieprasa tāda transportlīdzekļa pirkuma cenas atmaksu, kas laists tirgū ar neatļautu pārveidošanas ierīci atbilstoši Regulas (EK) Nr. 715/2007 5. panta 2. punktam, pretī nododot transportlīdzekli un īpašumtiesības uz to?

Ja atbilde ir noliedzoša:

- 6) Vai tas ir pretrunā Savienības tiesībām, ja šis ieguvums no lietošanas tiek aprēķināts no pilnas pirkuma cenas, neveicot atskaitījumu par transportlīdzekļa vērtības samazinājumu, kas izriet no tā aprīkošanas ar neatļautu pārveidošanas ierīci, un/vai, ņemot vērā to, ka pircējs nebija vēlējies lietot Savienības tiesībām neatbilstošu transportlīdzekli?

Neatkarīgi no atbildēm uz pirmo līdz sesto prejudiciālo jautājumu:

- 7) Vai ZPO [Civilprocesa kodeksa] 348. panta 3. punkta 2. apakšpunkts, ciktāl šis tiesiskais regulējums attiecas arī uz lēmumu iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemšanu atbilstoši LESD 267. panta otrajai daļai, nav saderīgs ar valstu tiesu tiesībām iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. panta otrajai daļai un tāpēc nav jāpiemēro attiecībā uz lēmumiem iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/46/EK (2007. gada 5. septembris), ar ko izveido sistēmu mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētu sistēmu, sastāvdaļu un atsevišķu tehnisku vienību apstiprināšanai (turpmāk tekstā – “Pamatdirektīva”) (OV 2007, L 263, 1. lpp.), it īpaši 18. panta 1. punkts, 26. panta 1. punkts un 46. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 715/2007 (2007. gada 20. jūnijs) par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem (“Euro 5” un “Euro 6”) un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai (OV 2007, L 171, 1. lpp.), it īpaši 5. panta 2. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Bürgerliches Gesetzbuch [Vācijas Civilkodekss] (turpmāk tekstā – “BGB”), it īpaši 823. panta 2. punkts (pienākums atlīdzināt zaudējumus tiesību akta, kura mērķis ir citas personas aizsardzība, pārkāpuma gadījumā) un 826. pants (pienākums atlīdzināt zaudējumus kaitējuma nodarīšanas ar nolūku pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem gadījumā)

Zivilprozessordnung [Civilprocesa kodekss] (turpmāk tekstā – “ZPO”), it īpaši 348. un 348.a pants (tiesneša, kas lietu izskata vienpersoniski, kompetence)

Grundgesetz [Pamatlikums] (turpmāk tekstā – “GG”), it īpaši 101. panta 1. punkta otrais teikums (tiesības uz likumā noteiktu tiesu)

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā ir trīs dažādas situācijas.

- 2 Pirmajā gadījumā prasītājs 2016. gada 16. septembrī pie autotirgotāja iegādājās lietotu transportlīdzekli par cenu 31 800 EUR. Tas bija *Audi A5 Cabrio 2.0 TDI Quattro S Line*, kas aprīkots ar atbildētājas ražotu, piesārņojuma klases ES5 dīzeļdzinēju EA189. Transportlīdzeklis bija aprīkots ar programmatūru, kas atpazīst Eiropas Jaunā braukšanas cikla (EJBC) veikšanu uz izmēģinājuma stenda un tad pārslēdzas uz izplūdes gāzu recirkulācijas režīmu ar zemu slāpekļa oksīdu emisiju, savukārt ārpus izmēģinājuma stenda pārslēdzas uz izplūdes gāzu recirkulācijas režīmu, kurā slāpekļa oksīdu emisija ir augstāka, un kas pārsniedz EU5 standarta robežvērtības.
- 3 2015. gada 15. oktobrī Vācijas kompetentā iestāde pieprasīja atbildētājai izņemt iepriekš aprakstīto programmatūru. 2015. gada 25. novembrī atbildētāja publiski paziņoja par atjauninājumu veikšanu, ar kuriem apstrīdētā programmatūra no attiecīgajiem transportlīdzekļiem, kas aprīkoti ar EA189 dzinējiem, tiktu izdzēsta. Iestāde apstiprināja atjauninājumu, un tas tika instalēts transportlīdzeklī 2016. gada 12. jūlijā, tātad vēl pirms prasītājs iegādājās transportlīdzekli.
- 4 Nav strīda par to, ka pēc atjauninājuma transportlīdzeklī pastāv tā saucamais “termālais logs” (izplūdes gāzu recirkulācijas samazināšana atkarībā no āra temperatūras), kā rezultātā rodas augstāka NOx (slāpekļa oksīdu) emisija. Prasītājs apgalvo, ka izplūdes gāzu recirkulācijas samazināšana sākas + 20 °C temperatūrā, savukārt atbildētāja konkrētu temperatūras robežvērtību nenorāda.
- 5 2019. gada 17. jūlijā prasītājs pārdeva transportlīdzekli par 19 500 EUR. Ar prasību prasītājs izvirza prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu 8172,51 EUR apmērā, pamatojoties uz to, ka atbildētāja viņu ir ar nolūku un pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem maldinājusi. Šī summa tiek aprēķināta kā starpība starp pirkuma un pārdošanas cenu (31 800 EUR – 19 500 EUR = 12 300 EUR), atskaitot kompensāciju par lietošanu 4127,49 EUR apmērā par prasītāja nobrauktajiem 31 086 km.
- 6 Atbildētāja lūdz prasību noraidīt. Atbildētāja apgalvo, ka termālais logs ir nepieciešams dzinēja aizsardzībai un transportlīdzekļa drošai darbībai. Pakārtoti tā norāda, ka termālā loga ierīkošanu nevar uzskatīt par rīcību, kas ir pretrunā vispārpieņemtiem morāles principiem. Atbildētāja turklāt uzskata, ka prasītājam nav tiesību uz zaudējumu atlīdzināšanu jau transportlīdzekļa tālākas pārdošanas dēļ vien, un prasītājam, pārdodot tālāk transportlīdzekli, arī nebija jāuzņemas ar pārveidošanas ierīci saistīts cenas samazinājums. Turklāt atbildētāja atsaucas uz iebildi par noilgumu.
- 7 Arī otrajā gadījumā attiecīgais transportlīdzeklis, proti, *Audi Q7 Quattro S Line* ar piesārņojuma klases ES5 dīzeļdzinēju, bija aprīkots ar tā saucamo “termālo logu”, kas rada augstāku slāpekļa oksīdu emisiju. Prasītājs transportlīdzekli ar nobraukumu 108 781 km iegādājās ar 2017. gada 3. marta pirkuma līgumu no transportlīdzekļu tirgotāja par neto summu 30 150,42 EUR.

- 8 Prasītājs apgalvo, ka transportlīdzeklis ir laists tirgū ar neatļautu pārveidošanas ierīci Regulas Nr. 715/2007 3. panta 10. punkta, skatot to kopsakarā ar 5. panta 2. punkta pirmo teikumu, izpratnē un ka atbildētāja viņu ir ar nolūku un pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem maldinājusi un viņam nodarījusi kaitējumu. Tādēļ viņš prasa atlīdzināt zaudējumus, kas atbilst samaksātajai neto pirkuma cenai 30 150,42 EUR apmērā, atskaitot tiesas noteiktu kompensāciju saistībā ar ieguvumu par transportlīdzekļa lietošanu, tomēr ne vairāk kā 9798,01 EUR apmērā, pretī nododot transportlīdzekli un īpašumtiesības uz to.
- 9 Atbildētāja lūdz prasību noraidīt. Izplūdes gāzu recirkulācijas samazināšana, pastāvot zema āra temperatūrai, esot atbildusi tehnoloģijai, kas bija spēkā [transportlīdzekļa] tirgū laišanas brīdī, un esot bijusi nepieciešama dzinēja aizsardzībai. Pakārtoti atbildētāja apgalvo, ka tās rīcība nevar tikt uzskatīta par pretēju vispārpieņemtiem morāles principiem, jo tā prasītāju katrā ziņā nav maldinājusi ar nolūku, tāpēc ka tiesiskais regulējums par Regulas Nr. 715/2007 5. panta 2. punkta otrā teikuma a) punktā paredzēto izņēmuma noteikumu neesot bijis viennozīmīgs. Turklāt prasītājam neesot radušies zaudējumi, jo transportlīdzeklis jebkurā brīdī esot bijis pilnībā izmantojams un neesot novērojama arī vērtības samazināšanās.
- 10 Trešajā gadījumā runa arī ir par transportlīdzekli, kas aprīkots ar piesārņojuma klases ES5 dīzeļdzinēju (*Audi A6 Avant 3.0 TDI Multitronic*) un termālo logu. Prasītājs transportlīdzekli iegādājās 2015. gada 8. decembrī par 24 580 EUR un ar 109 460 km nobraukumu.
- 11 Prasītājs uzskata, ka atbildētāja viņu ir ar nolūku un pretēji vispārpieņemtiem morāles principiem maldinājusi un viņam nodarījusi kaitējumu, laižot tirgū transportlīdzekli, kurš ir aprīkots ar neatļautu pārveidošanas ierīci, un tādēļ pieprasa atlīdzināt zaudējumus, kas atbilst samaksātajai bruto pirkuma cenai 24 580 EUR apmērā, atskaitot kompensāciju par transportlīdzekļa lietošanu, ko aprēķina pēc šādas formulas: $75\% \times \text{pirkuma cena} \times (\text{nobraukums tiesas sēdes dienā} \text{ mīnus nobraukums pirkuma brīdī})$: (tiesas noteikts kopējais nobraukums mīnus nobraukums pirkuma brīdī), pretī nododot transportlīdzekli un īpašumtiesības uz to. Par pamatu kompensācijai par lietošanu ņemot pirkuma cenas daļu 75% apmērā, viņš pamatojas uz to, ka pirkuma cena pārveidošanas ierīces dēļ esot bijusi pārāk augsta.
- 12 Atbildētāja lūdz prasību noraidīt. Tā noliedz nosacījumu, kas ļauj izvirzīt prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu, izpildi, atsaucoties uz tiem pašiem argumentiem kā otrajā tiesvedībā. Attiecībā uz ieguvumu no lietošanas atbildētāja uzskata, ka tas ir jāaprēķina, pamatojoties uz bruto pirkuma cenu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 13 Par pirmo līdz ceturto jautājumu: iesniedzējtiesas sniegtie apsvērumi attiecībā uz pirmo līdz ceturto jautājumu būtībā atbilst apsvērumiem, kas sniegti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-100/21 attiecībā uz pirmo līdz ceturto

jautājumu (skat. attiecīgi lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkuma lietā C-100/21 12.–24. punktu).

- 14 Iesniedzējtiesa uzskata, ka gadījumā, ja atbilde uz pirmo un otro un/vai trešo un ceturto jautājumu ir apstiprinoša, attiecīgais prasītājs varētu izvirzīt prasījumus pret attiecīgo atbildētāju par zaudējumu atlīdzināšanu saskaņā ar *BGB* 823. panta 2. punktu. Daudz kas liecina par labu tam, ka šādas prasījumu tiesības pastāvētu pamata tiesvedībās.
- 15 Iesniedzējtiesa papildus norāda, ka pastāv atbildētājas vaina, jo attiecībā uz vainu ir spēkā objektīvs rūpības standarts, un pastāv pienākums ievākt informāciju par piemērojamajiem tiesību aktiem. Atbildīgajam subjektam principā pašam ir jāuzņemas risks par maldību attiecībā uz tiesisko situāciju. Proti, attiecīgajām atbildētājām bija jāreķinās ar iespēju, ka to juridiskā nostāja par termālo logu ir kļūdaina. Saskaņā ar judikatūru parādnieks parasti rīkojas neuzmanīgi jau tad, ja tas acīmredzami atrodas uz juridiski pieļaujamā robežas, jo tam ir jāņem vērā no sava novērtējuma atšķirīgs vērtējums par attiecīgās rīcības juridisko pieļaujamību. Parādnieks nedrīkst uz kreditoru pārnest neviennozīmīgas tiesiskās situācijas risku. Līdz ar to neuzmanīga rīcība šajos gadījumos var tikt atzīta pat tad, ja kompetentā iestāde transportlīdzekļa modelim ir izsniegusi tipa apstiprinājumu vai apstiprinājusi atjauninājumu un vēlāk izrādījies, ka tiesiskie nosacījumi nav bijuši izpildīti.
- 16 Par piekto un sesto jautājumu: gadījumā, ja pēc būtības pastāvētu atbildētāju atbildība, otrajā un trešajā gadījumā rodas jautājums, vai un kādā apmērā no prasījuma par zaudējumu atlīdzināšanu būtu jāatskaita attiecīgā prasītāja ieguvums no lietošanas. Apsvērumi attiecībā uz piekto un sesto jautājumu atbilst apsvērumiem, kas sniegti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-100/21 attiecībā uz piekto un sesto jautājumu (skat. attiecīgi lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkuma lietā C-100/21 25.–28. punktu).
- 17 Ja atbilde uz piekto jautājumu ir apstiprinoša, prasītājiem otrajā un trešajā gadījumā nebūtu jāatskaita ieguvums no lietošanas. Ja atbilde uz sesto jautājumu ir apstiprinoša, būtu jāaprēķina vai jāaplēš un no pārdošanas vērtības jāatskaita transportlīdzekļa vērtības samazinājums pārveidošanas ierīces dēļ. Ieguvums no lietošanas, kas ir atskaitāms par nobrauktajiem kilometriem, tad būtu jābalsta uz šo vērtību.
- 18 Par septīto jautājumu: šis jautājums, tāpat kā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-100/21 septītais jautājums, attiecas uz tiesneša, kas izskata lietu vienpersoniski, tiesībām uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus (šajā ziņā skat. arī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkuma lietā C-100/21 30.–36. punktu).
- 19 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar *ZPO* 348. panta 3. punkta 2. apakšpunktu, ja lietai ir principiāla nozīme, šajā gadījumā kompetentajam sākotnējam tiesnesim, kas lietu izskata vienpersoniski, ir pienākums iesniegt lietu palātai lēmuma

pieņemšanai par tās pārņemšanu. Valsts judikatūrā un doktrīnā galvenokārt tiek pārstāvēts uzskats, ka runa ir par lietu, kurai ir principiāla nozīme, ja ir jāapsver lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu iesniegšana Tiesai. Tiesnesim, kas lietu izskata vienpersoniski, šajā ziņā nav rīcības brīvības. Judikatūrā un doktrīnā ZPO 348. panta 3. punkta pārkāpums tiek uzskatīts par GG 101. panta 1. punkta otrajā teikumā paredzētā konstitucionālā principa par likumā noteiktu tiesu pārkāpumu. Ja atbalstītu šo viedokli, tiesnesis, kas izskata lietu vienpersoniski, šajā gadījumā nebūtu lēmis kā likumā noteikts tiesnesis.

- 20 Savukārt, uzskatot, ka saskaņā ar Savienības tiesībās noteikto tiesisko situāciju kompetentajam tiesnesim, kas lietu izskata vienpersoniski, neapšaubāmi pastāv tiesības lūgt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu Tiesai konstatēt LESD 267. panta otrās daļas piemērošanas prioritāti pār ZPO 348. panta 3. punkta 2. apakšpunktu.
- 21 Proti, prejudiciālajam jautājumam ir nozīme arī attiecībā uz daudzām citām tiesvedībām, kuras tiesneši izskata vienpersoniski un kurās transportlīdzekļu īpašnieki ražotājam pieprasa zaudējumu atlīdzināšanu sakarā ar pārveidošanas ierīces esamību. Ja tiesnesim, kas izskata lietu vienpersoniski, šādos gadījumos saskaņā ar ZPO 348. panta 3. punkta 2. apakšpunktu lietas vienmēr būtu jāiesniedz palātai lēmuma pieņemšanai par to pārņemšanu, pirms var tikt iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, tad, iespējams, Tiesai nekad netiktu iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo lietderības apsvērumu dēļ palāta varētu izlemt nevērsties Tiesā. Piemēram, palāta varētu atturēties no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas, pamatojoties uz apsvērumu, ka vēlākais *Bundesgerichtshof* [Federālajai augstākajai tiesai] saskaņā ar LESD 267. panta trešo daļu būtu pienākums iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 22 Noslēgumā iesniedzējtiesa norāda, ka visi uzdotie jautājumi ir gandrīz identiski tiem, kas uzdoti lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-100/21. Turklāt lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-276/20 pirmais jautājums daļēji pārklājas ar šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu piekto un sesto jautājumu, līdz ar to, iespējams, var apsvērt šo lietu apvienošanu kopīga nolēmuma pieņemšanai. Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu C-663/19 un C-138/20, kas attiecās uz līdzīgiem prejudiciālajiem jautājumiem, tika izslēgti no Tiesas reģistra tiesvedības izbeigšanas pirms sprieduma taisīšanas dēļ.